

Scenario: minder mensen

Bevolkingsgroei is moeilijker te voorspellen dan het weerbericht. Twee jaar geleden gaf het CBS een prognose voor de komende halve eeuw. Verschillende scenario's werden gehanteerd. In het meest uitbundige model, het Global Economy scenario, zou Nederland doorgroeien tot 20,3 miljoen inwoners in 2050. Het CBS hield het in zijn eigen voorspelling wat rustiger en kwam op 17,6 mln. Dit voorjaar konden alle prognoses in de prullenbak, want de bevolkingsgroei van Nederland is bijna tot stilstand gekomen. In Limburg is in 2002 al de daling begonnen. Het duurt niet lang meer voor de rest van Nederland volgt. De Maastrichtse onderzoeker Wim Derks schreef een rapport over de gevolgen van krimpende bevolking (in opdracht van de ministeries van Verkeer & Waterstaat en Vrom). Niet rampzalig, was zijn conclusie: de druk op schaarse goederen neemt af en door een toenemende arbeidsproductiviteit zal de welvaart stijgen. We vroegen twee topbestuurders hoe zij reageren op zo'n strategische uitdaging voor hun beleid. Minister Sybilla Dekker van Volkshuisvesting en president-commissaris Antony Burgmans van het voedingsconcern Unilever geven puntsgewijs hun stellingen.

LITERATUUR

Ben J. Wattenberg, 'Fewer - How the new demography of depopulation will shape our Future', Chicago 2004
Wim Derks ea, 'Structurele Bevolkingsdaling - Een urgente nieuwe invalshoek voor Beleidsmakers', Den Haag 2006

INSPELEN OP REGIONALE VERSCHILLEN

1 Krimp kan kansen bieden bij een evenwichtige en flexibele benadering. Afnemende bevolkingsgroei en een dalend inwonertal worden vooral geassocieerd met maatschappelijke problemen: vergrijzing, daling beroepsbevolking, concurrentiestrijd zowel nationaal als internationaal, en economische teruggang. Maar krimp kan ook een kans zijn voor het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit, voor goed wonen en een beter milieu. We moeten ook willen profiteren van de positieve effecten, zoals het afnemen van de spanning op de woningmarkt, minder druk op de ruimte in ons land en een afname van files.

2 In ons ruimtelijk beleid houden we rekening met de mogelijkheid van krimp, door de flexibele en dynamische aanpak van de Nota Ruimte: we reserveren de maximale ruimte voor groei en ontwikkeling, maar we investeren op basis van een middenprognose. In die middenprognose is toekomstige bevolkingsdaling verdisconteerd.

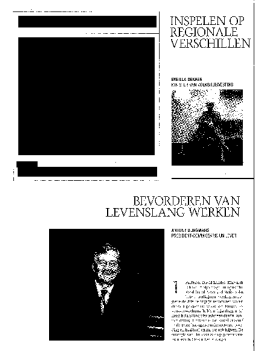
3 Dit neemt niet weg dat in de huidige beleidspraktijk op alle bestuurlijke niveaus de groeigedachte nog steeds dominant is. Er is meer

bezinning nodig op een mogelijke krimp, zeker voor regio's in Nederland die daarin voorop lijken te gaan lopen. De resultaten van de studie Welvaart en Leefomgeving (WLO) van de planbureaus* zijn daar belangrijk voor. De studie verkent hoe de leefomgeving en het ruimtegebruik in ons land zich op de lange termijn gaan ontwikkelen, en wat de regionale effecten zijn van die veranderingen.

Groeigedachte nog steeds dominant op alle niveaus

4 Tot 2020 is er in de meeste gebieden nog een forse woningbouwopgave voor het oplossen van de knelpunten op de woningmarkt. Gelet op die forse behoefte op korte en middellange termijn blijft uitvoering van de Nota Ruimte noodzakelijk. Andere overheden, maar ook marktpartijen, krijgen daarmee de mogelijkheid om Nederland verder te ontwikkelen onder meer als het gaat om woningbouw, zodat we er in 2015 economisch sterk voor kunnen staan met een aantrekkelijk woon- en werkklimaat.

5 In de toekomst worden regionale en lokale verschillen groter: regio's met een afnemende bevolking én regio's met een groeiende bevolking. Op kleine schaal is dat nu al zichtbaar. Waar in Utrecht nog bevolkingsgroei én een forse woningbehoefte is, wil de provincie Limburg de bevolkingafname aangrijpen voor herstructurering van de slechte delen van de woningvoorraad, terwijl dat in Delfzijl al is begonnen. Het nationale ruimtelijke beleid moet daar met passende investeringen op inspelen. De situatie in Limburg vergt bijvoorbeeld investeringen in herstructurering. In een ander gebied kan infrastructuur

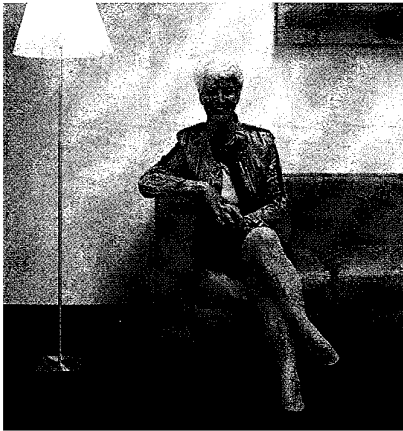

juist een knelpunt zijn die om investeringen vragen, ook vanuit Den Haag.

6 Het Rijk moet in de toekomst blijven inzetten op een goede positie in het internationale krachtenveld. De concurrentie om bedrijven binnen te halen zal verhevigen. Investeren in de Randstad blijft daarom erg belangrijk met het oog op de concentratie van internationaal belangrijke economische activiteiten. Een aantrekkelijk werkklimaat vraagt om investeringen, niet alleen van de regio maar ook van het Rijk. Met gebiedsgerichte oplossingen kunnen overheden en markt daar in de eigen regio ook samen aan werken. ■

* Milieu- en Natuurplanbureau (MNP), Centraal Planbureau (CPB) en Ruimtelijk Planbureau (RPB)

SYBILLA DEKKER
MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING

BEVORDEREN VAN LEVENSLANG WERKEN

1 Professor David Landes (Harvard) schreef in zijn magnum opus *The Wealth and Poverty of Nations* dat betere medicijnen, voeding en hygiëne de drie belangrijkste factoren waren die de afgelopen eeuw aan een langere levensverwachting hebben bijgedragen (al heeft helaas lang niet iedereen daarin kunnen delen). Unilever is van oudsher actief in de twee laatstgenoemde sectoren (voeding en hygiëne) en zal dat ook blijven. De strategie van Unilever is erop gericht vitaliteit aan het leven toe te voegen.

2 In zekere zin werkt Unilever dus actief mee aan vergroting van de vergrijzingsproblematiek en daar zijn wij nog trots op ook. Met producten (zoals BeceI pro.activ en Knorr Vie) die appelleren aan de universele wens van mensen om langer, en langer gezond, te leven dienen wij een schone zaak die de continuïteit van onze onderneming waarborgt. Kortom: letterlijk en figuurlijk een gezonde business.

3 Unilever zal in het kader van onze R&D-agenda daarom veel aandacht (blijven) geven aan het onderwerp healthy ageing. Zo worden de vergrijzing en onze vitaliteitsagenda aan elkaar gekoppeld. Daarbij valt te denken aan onderzoek naar hart en vaatziekten (nog altijd doodsoorzaak nummer 1 in Nederland), maar ook bijvoorbeeld aan algemene weerstandsverbetering (dagelijkse vitaliteit). Unilever is als partner verbonden aan het Wageningen Centre for Food Sciences, een van de Nederlandse Technologische Topinstututen, waarin overheid, wetenschap en bedrijfsleven op succesvolle wijze samenwerken. Tot onze vreugde is voeding onlangs door de Nederlandse regering aangewezen als een van de sleutelgebieden voor de toekomst.

4 Niet alleen leven mensen langer, maar tegelijkertijd stokt de aanwas van de bevolking. Op dit moment zijn er circa 2,5 miljoen AOW'ers; in 2038 worden er 4,5 miljoen verwacht. Dat in combinatie met een stagnerende bevolkingsaanwas, ja zelfs krimpende bevol-

king, noopt tot actie. Ik beperk me hier tot drie zaken.

Kenniswerkers uit buitenland hard nodig

5 Ten eerste moeten kenniswerkers uit het buitenland niet ontmoedigd worden naar ons land te komen.

Integendeel. We hebben die mensen hard nodig, onder andere bij Unilever R&D in het kader van onze healthy ageing-onderzoeksactiviteiten. Gelukkig heeft het Innovatieplatform onder leiding van de minister-president al de nodige stappen gezet om kenniswerkers van buiten toe te laten. Als Nederland pretendeert de kennis-economie een warm hart toe te dragen, dan moet daar ook naar worden gehandeld.

6 Ten tweede beoogt het kabinet mensen via diverse maatregelen langer te laten doorwerken. Om die reden zijn in de Unilever CAO 2005 afspraken gemaakt over generatiemanagement. Dit houdt in dat beleid moet worden gevoerd die werknemers – jong en oud – in

staat stellen de normale pensioengerechtigde leeftijd op een vitale wijze te halen.

7 Ten derde – en dat mis ik nog te vaak in het debat – is er de noodzaak van het bevorderen van ‘levenslang werken’ voor de liefhebbers, dus ook na de pensioengerechtigde leeftijd. In dat verband moet ik vaak denken aan de toenmalige Amerikaanse president Reagan. Op hoge leeftijd merkte hij op: “Since I came to the White House, I’ve gotten two hearing aids, had a colon operation, a prostate operation, skin cancer and I’ve been shot...damm thing is, I never felt better!” Als we in Europa maar iets van een dergelijk optimisme in de samenleving kunnen terugbrengen, dan ben ik ervan overtuigd dat we ook de vergrijzingskwestie de baas kunnen. ■

ANTONY BURGMANS
PRESIDENT-COMMISSARIS UNILEVER